MEMÒRIA JUSTIFICATIVA, DE VALORACIÓ ECONÒMICA I DE LA PERSPECTIVA DE GÈNERE DEL PROJECTE DE LLEI DE LA LLENGUA PRÒPIA I OFICIAL

I. Antecedents

La legislatura passada el Departament de Política Lingüística va començar a treballar en la modificació de la legislació sobre la llengua oficial. Els punts de partida d'aquesta feina eren les recomanacions del Llibre blanc de la cultura, la publicació del Pla estratègic de la cultura i la convicció que era un bon moment perquè el Govern plantegés als comuns, al Consell General i a l'Administració de justícia l'oportunitat de tirar endavant un projecte de país que impliqués tota la societat en defensa de la llengua oficial.

La llengua no és patrimoni d'un àmbit social determinat. La llengua és una qüestió d'Estat, perquè està íntimament lligada a la identitat, el benestar i la cohesió social, i a la sobirania d'Andorra.

El Departament de Política Lingüística per si sol no té ni els recursos ni la capacitat política d'arribar amb força a tots els àmbits de la societat sense un suport explícit de tots els poders públics. Els ministres titulars successius han fet una gran feina, però no és possible tirar endavant iniciatives sense un suport decidit i visible de tots els poders públics, començant pel Govern.

D'altra banda, el Govern tampoc no pot millorar la situació amb campanyes, formació i altres actuacions si les administracions comunals, el Consell General o l'Administració de justícia no n'estan assabentats ni ho consideren un projecte que cal promoure. De la mateixa manera, una actuació conjunta dels poders públics no pot ser eficaç si la societat no forma part del projecte.

La proposta del Departament de Política Lingüística és un canvi de concepció de la planificació lingüística andorrana. El Ministeri de Cultura, Joventut i Esports continuarà posant-hi feina i recursos, però la implicació, les idees i la gran planificació, i també, quan escaigui, els recursos complementaris necessaris, s'han de posar entre tots els ministeris, la resta d'administracions i la societat.

Amb aquestes premisses, es presenta aquest Projecte de llei de la llengua pròpia i oficial a tràmit parlamentari.

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.

II. Consideracions sobre el Projecte de llei

Les modificacions principals que comporta el Projecte de llei de la llengua pròpia i oficial respecte de la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, vigent fins ara, es poden resumir en deu punts:

1. Llengua de signes

El Projecte de llei introdueix referències a la llengua de signes catalana tant a l'article 3 –sobre els drets lingüístics generals, i per tant també de les persones amb discapacitat–, com a l'article 34 –sobre foment i altres mesures–, perquè les administracions tinguin en compte aquesta realitat. De fet, l'article reprodueix el contingut de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, modificat per la Llei 27/2017, del 30 de novembre, de mesures urgents per a l'aplicació del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre del 2006. És lògic que una llei sobre llengua reculli disposicions d'altres normes de l'ordenament jurídic andorrà.

2. Qualitat i accessibilitat del llenguatge administratiu

A l'article 8 –sobre les llengües de les institucions públiques– suggerim la inclusió d'una disposició sobre la qualitat i l'accessibilitat del llenguatge administratiu. La idea l'hem extret de la legislació sueca (Språklagen 600/2009), però també existeix a la legislació neozelandesa, entre altres, i ens sembla significativa. Unes institucions democràtiques són transparents amb els ciutadans, i aquest fet comporta que adeqüin el llenguatge als temps que viuen i als usuaris a qui serveixen sense perdre ni qualitat ni respecte. La Llei, doncs, faria un pas endavant en la modernització del llenguatge administratiu i les comunicacions públiques.

3. Administració de justícia i resolució alternativa de conflictes

Proposem incloure al Projecte de llei un article del tenor del que hem redactat com a article 9. La referència a l'ús de la llengua catalana en l'Administració de justícia pot semblar innecessària en les condicions de funcionament actual, però té una finalitat recordatòria i alhora preventiva que no la fa sobrera. La disposició s'ha d'aplicar d'acord amb els convenis internacionals que exigeixen l'ús de traductors i intèrprets per a les persones que intervenen en un procediment i no entenen el català, i en general qualsevol altre acord internacional que disposi un ús lingüístic diferent. Es tracta d'una formulació genèrica i, a més, la Llei deixaria en mans del Consell Superior de la Justícia l'establiment de les mesures necessàries per complir la Llei. I finalment, l'Administració de justícia és membre, en les qüestions de la seva competència, del Consell Nacional per la Llengua.

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.

Pel que fa a la resolució alternativa de conflictes, com que es tracta d'un procediment sovint internacional, el Projecte de llei no imposa cap requisit de llengua per als procediments amb les parts, però té en compte tres aspectes:

a) La gestió administrativa amb seu a Andorra, que ha d'estar subjecta a les mateixes normes que la resta d'entitats establertes a Andorra.
b) Les entitats establertes a Andorra han de posar tots els mitjans per oferir experts catalanoparlants als ciutadans que parlen la llengua oficial.
c) Les entitats establertes a Andorra han d'evitar que la resolució de conflictes acabi sent una via oberta als procediments fets en una sola llengua estrangera.

4. Llengua d'atenció al públic

Un dels objectius més importants de la Llei és fer un pas endavant en l'exigència de posar els mitjans necessaris per garantir l'atenció al públic en català. El Projecte de llei ho basa en tres eixos:

a) La responsabilitat és empresarial i no pas dels treballadors.
b) El Projecte de llei fixa l'obligació de fer la salutació inicial en català i de conèixer el vocabulari bàsic de la professió.
c) L'Administració pública ha de ser capdavantera i exemplar.

El Projecte de llei intenta evitar el risc que el català quedi com una llengua reservada als usos més oficials, però sense vitalitat en el món real, una situació que ens assimilaria a territoris estrangers.

Als articles que fan referència a les persones que treballen directament de cara al públic, el Projecte de llei fixa obligacions de mínims però concretes: han d'entendre el català en correspondència amb l'article 3; han de poder mantenir una conversa pròpia de la professió i, quan inicien una conversa, han de saludar en català i parlar en català. El Projecte de llei no entra ni en la qualitat lingüística ni tan sols en les dificultats d'expressió pròpies de persones amb altres llengües que faci poc temps que viuen al país. En canvi, el Projecte de llei considera que per treballar a Andorra cal que des del primer dia aprenguin les salutacions i el vocabulari mínim propi de la professió. Altrament, els drets lingüístics establerts quedarien, com fins avui, sense cap força legal. D'acord amb el nou enfocament que es vol donar a la Llei, el focus es posa en l'obligació dels empresaris de donar les consignes i facilitar la formació bàsica, i no pas en la responsabilitat del treballador.

Els articles 18 a 21 de la Llei deuen ser de les disposicions incomplertes més reiteradament i sense conseqüències de l'ordenament jurídic andorrà. La situació comença a ser problemàtica fins i tot en alguns serveis públics i som del parer que cal començar per aquest darrer sector. En lloc d'establir només que les empreses establertes a Andorra han de posar els mitjans per garantir que el personal que treballa de cara al públic atengui en català, la proposta estableix l'obligació dels ens superiors o reguladors d'impulsar mesures per fer-ho possible. El Projecte de llei imposa unes obligacions assumibles per

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.

pràcticament tothom: saludar i començar les converses en català. Caldrà que el personal que atén el públic faci aquest esforç i es formi per complir amb qualitat el servei que presta, de la mateixa manera que ho fa en qualsevol altre aspecte de la professió. Una obligació simple i factible com aquesta pot ser la base d'un cercle virtuós en l'ús de la llengua oficial als serveis al públic.

5. Requisits per renovar una autorització d'immigració

A l'article 6 –relatiu a integració dels no catalanoparlants–, en relació amb les condicions per obtenir una autorització de residència i treball, el Projecte de llei fa una remissió a la legislació sobre immigració, que és on creiem que s'ha de regular tant pel contingut com per les formalitats d'aprovació d'una disposició d'aquestes característiques. Amb els objectius d'afavorir aquesta integració i garantir l'atenció al públic en català, el Projecte de llei inclou una disposició final primera que afegeix l'article 54 *bis* a la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració i en modifica els articles 58, 67 i 83, establint el requisit d'acreditar nocions bàsiques de la llengua per obtenir la primera renovació de l'autorització d'immigració.

Som conscients dels constrenyiments que pot imposar la signatura de l'acord amb la UE. L'acord hauria de respectar uns estàndards com a mínim iguals que els dels països EEE que no són UE. Liechtenstein selecciona els residents amb comptagotes emparant-se en les petites dimensions del país. Noruega i Islàndia lliguen el coneixement del noruec i l'islandès a l'atorgament del permís de residència permanent. I la majoria dels països UE ho fan estrictament amb els ciutadans no UE.

Països com Alemanya, Bèlgica, França, Àustria, Dinamarca, Grècia o els Països Baixos centren les seves estratègies d'integració en programes introductoris que sovint inclouen cursos obligatoris de llengua i educació per a la ciutadania destinats als nouvinguts. Els programes d'integració impliquen cursos obligatoris (i de vegades no gratuïts) que cal superar per obtenir la residència permanent i les prestacions socials completes. La fortalesa d'aquests països són les enormes dificultats per trobar feina si no es parla la llengua oficial. A Andorra, malauradament, això no passa i el dret de ser atès en català al país es va perdent perillosament. Andorra, doncs, ha de tenir una estratègia forta si no vol quedar diluïda com un enclavament comercial i turístic però sense identitat.

D'altra banda, la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració estableix:

"Article 54. *Integració, seguretat i ordre públic*

1. L'estranger titular d'una autorització de residència i treball que demostri un bon nivell de coneixement de la llengua, les institucions, la cultura, la història i el medi natural del país pot obtenir la renovació de la seva autorització de residència i treball, seguint els requisits establerts per la Llei, però la durada de la renovació de residència i treball és la immediatament següent a la que li correspondria."

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.

No es tracta d'impedir l'arribada de ningú per raó de llengua, sinó de fomentar l'aprenentatge del català un cop la persona ja resideix a Andorra.

6. Vigència de les disposicions en les relacions telemàtiques

Les relacions comercials, professionals, educatives i de qualsevol mena són relacions, i han d'estar sotmeses als mateixos deures i les mateixes obligacions que la resta de relacions.

El Projecte de llei parteix de la base que els formats digitals i les relacions telemàtiques són com tots els altres però en un suport diferent.

La normalització de les relacions personals, comercials i administratives telemàtiques ha fet que alguns articles de la Llei vigent quedessin obsolets. En el cas dels webs empresarials i comercials, la proposta que fem és de reproduir el contingut de l'article 17 *–Règim jurídic de les comunicacions comercials electròniques–* de la Llei 20/2014, del 16 d'octubre, reguladora de la contractació electrònica i dels operadors que desenvolupen la seva activitat econòmica en un espai digital, per aclarir que la Llei s'hi aplica igualment. Per aquesta raó reprenem la mateixa terminologia i el Projecte de llei proposa que s'apliqui als "operadors establerts al Principat d'Andorra i a les activitats que desenvolupin".

D'acord amb l'entorn multilingüe d'Internet i tenint en compte les activitats en països amb altres llengües, el Projecte de llei estableix que els webs i les publicitats escrites d'empreses registrades difoses per Internet i per les xarxes socials han de tenir una versió catalana, a més de les versions en qualsevol altra llengua estrangera. Seguim en aquest aspecte la majoria de legislacions lingüístiques del món i prenem l'exemple concret d'Eslovènia.

7. Inspecció i procediment sancionador

El Projecte de llei promou que les infraccions en matèria lingüística no siguin una "subespècie" específica d'infraccions a la legislació.

La llengua és present arreu i les infraccions tenen lloc en àmbits que estan regulats per les seves normes sectorials: entre altres en l'educació, el turisme, l'esport i sobretot en el comerç, de manera que crear un cos específic d'inspecció lingüística que ho abasti tot ens sembla no només una gran despesa evitable sinó també un mal favor a dos dels objectius d'aquest Projecte de llei:

a) Corresponsabilitzar totes les administracions i sectors del compliment de la Llei.

b) Normalitzar el fet que la Llei s'ha de complir i les infraccions han de ser sancionades com en qualsevol altre sector.

Per això, el Projecte de llei proposa que els òrgans competents per instruir els expedients sancionadors siguin els d'inspecció competent en l'àmbit sectorial en

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.

el qual s'hagi comès la infracció, en coordinació amb el departament encarregat de la política lingüística.

Com que la majoria de les infraccions es cometen en l'àmbit del comerç, el Projecte de llei ajusta el contingut del títol de les infraccions i les sancions tant com es pot a les disposicions corresponents de la Llei del comerç (quantia de les sancions, temps de prescripció, etc.).

Perquè la coordinació amb la inspecció de comerç es faci efectiva, proposem incloure un parell de modificacions a la Llei del comerç mitjançant les disposicions finals, que tenen l'objectiu d'estendre l'actuació de la inspecció de comerç a les infraccions de la Llei de la llengua pròpia i oficial comeses en aquest àmbit.

El Projecte de llei preveu que quan la infracció es comet en un àmbit de competència governamental en què no hi ha servei d'inspecció específic, la instrucció dels expedients correspongui als tècnics designats pel ministre titular en matèria de política lingüística i també que les infraccions comeses pels funcionaris i el personal al servei de les administracions siguin sancionades d'acord amb el procediment i la normativa sancionadora específics.

Els òrgans competents per resoldre els expedients sancionadors són, per a les infraccions lleus, el director del departament governamental de política lingüística, i per a les infraccions greus o molt greus, el ministre encarregat de les funcions generals de política lingüística.

A les disposicions finals s'estableix la possibilitat que els imports de les sancions es puguin continuar actualitzant per la via reglamentària.

8. Organismes encarregats de la política lingüística

La majoria de les formulacions de la Llei del 1999 han conservat una vigència indubtable; si de cas, la qüestió que cal plantejar avui és la necessitat que s'apliquin com qualsevol altra disposició. Ara bé, passats els anys considerem que un dels enfocaments que feia la Llei –posar tot el pes de la política lingüística de l'Estat en un sol òrgan governamental– ha comportat alguns efectes en les altres administracions que ara caldria esmenar. L'enfocament de la Llei del 1999 ha tingut com a conseqüència que les administracions que havien fet molt per preservar i fomentar la llengua oficial deixessin de fer aquesta funció. Aquest Projecte de llei intenta tornar-los el protagonisme i l'amplia a la participació de la població. La centralització necessària del treball tècnic no ha de significar la concentració de la responsabilitat d'una qüestió estatal en uns quants tècnics d'un ministeri.

El canvi més important d'aquest Projecte de llei és que la política lingüística andorrana deixa d'estar exclusivament en mans d'un petit servei del Govern i passa a dependre de les decisions de totes les administracions i també de la societat civil.

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.

Des del punt de vista pressupostari, el Govern continua tenint (i fins i tot amplia, si cal, la seva responsabilitat), ja que el departament encarregat de la política lingüística coordina i supervisa les actuacions de l'Estat en matèria de política lingüística, però la comparteix amb els comuns i amb el Consell General, cadascú dins l'àmbit de les seves competències.

El Projecte de llei posa l'accent en la responsabilitat:

a) De totes les administracions, i no pas d'un petit servei d'un ministeri del Govern.
b) De les empreses (de transport, del comerç...) i dels col·legis i les associacions professionals, i no pas de cada treballador.
c) De les empreses públiques i parapúbliques.
d) De cada centre de formació.

A l'article 8, sobre la llengua de les institucions públiques, proposem afegir-hi un paràgraf 2, que desplaçaria l'actual, per establir la responsabilitat de totes les institucions públiques de dictar la normativa pròpia de desplegament de la Llei en els seus àmbits exclusius d'actuació i per establir els mecanismes de control i esmena de les situacions irregulars. D'aquesta manera, a més dels reglaments que haurà d'aprovar el Govern per als afers que són competència seva, hi haurà d'haver les normes de desplegament comunals i del Consell General per desplegar-la. També s'hi afegeix l'obligació d'accessibilitat del llenguatge que fan servir i la necessitat de disposar de programaris en català, quan n'hi hagi la versió al mercat.

El català, com a patrimoni cultural que ens identifica, com a veu amb què expressem les nostres normes i la nostra organització política i social, és una qüestió d'Estat. I l'Estat som tots: administracions, entitats, empreses, associacions i ciutadans. Així ho estableix en diversos articles la Constitució.

D'acord amb l'article 30, proposem la participació del Consell General, el Govern i els comuns, amb una administració tècnica del Departament de Política Lingüística. L'objectiu és compartir idees, projectes, recursos i responsabilitat, cada institució amb les competències que li atorga la Llei.

Aquest nou enfocament comporta una nova redacció dels títols V i VI, i la creació de dos nous organismes concebuts amb unes característiques que eviten encarir i complicar l'estructura burocràtica.

a) La Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació

La Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació té caràcter administratiu, perquè es compon de responsables de les administracions general i comunals, i sectorial, perquè té com a objectiu coordinar i harmonitzar l'ús de la llengua oficial en totes les activitats de formació, tant les estrictament educatives com les esportives, les socials, les artístiques, etc.

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.

Hi ha dos idees principals darrere la creació d'aquest organisme: fer participar directament els ministres competents i els cònsols en la política lingüística en l'àmbit formatiu –per l'obligació legal d'informar-los dels projectes de la Junta–, i fer que cada centre o servei hagi d'aprovar les normes pròpies del centre o departament per aplicar la Llei. Amb aquesta previsió es pot aconseguir que les normes establertes siguin més adaptades a la realitat de cada centre o sector concret, perquè les hauran de dictar els qui coneixen els punts forts i les mancances de primera mà, i també perquè el control del compliment es fes des de cada centre o sector, de manera que, amb la corresponsabilitat de l'entitat afectada, les disfuncions han de ser detectables més fàcilment i corregides més eficaçment.

S'inclouen en aquest organisme les activitats de les llars d'infants i l'activitat formativa de les entitats esportives. La Junta ha de donar totes les facilitats per redactar les normes de cada centre o entitat en matèria d'ús del català; les ha d'aprovar i fer-ne el seguiment amb els responsables directes de centre o sector.

En definitiva, es tracta d'accentuar el protagonisme dels comuns i de les autoritats educatives en la implantació de la política lingüística andorrana amb l'aportació dels recursos necessaris per complir la Llei.

Finalment, la Junta haurà de lliurar la informació sobre les mesures empreses i el funcionament de tots els centres i entitats al Departament de Política Lingüística al final de cada període establert per elaborar l'informe que el Govern haurà de presentar anualment al Consell General.

b) El Consell Nacional per la Llengua

El Consell Nacional per la Llengua té caràcter polític –perquè es compon de responsables polítics–, i social –perquè hi són representats sectors diversos de la societat. L'objectiu d'aquest Consell és l'orientació i el consens en els objectius de la política lingüística nacional, tant a l'hora de proposar accions nacionals de política lingüística com per controlar els resultats obtinguts amb la feina feta per administracions i societat.

Una vegada més s'ha mirat que la creació d'un nou organisme no comportés cap malbaratament en recursos i tampoc complicacions burocràtiques. L'objectiu d'aquest organisme és de donar veu a totes les institucions implicades –els comuns hi tornen a ser representats– i també a la societat. La regulació reglamentària del Consell Nacional per la Llengua, que es pot fer conjuntament amb la regulació de la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació, està en fase de revisió.

El Consell Nacional per la Llengua es compon de membres permanents i de membres eventuals. D'acord amb el Departament de Política Lingüística, es tracta de crear un organisme àgil, senzill i flexible. Els membres permanents són el ministre encarregat de la política lingüística, el ministre encarregat de l'educació, un cònsol designat de mutu acord entre els comuns, dos representants del Departament de Política Lingüística, dos representants del

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.

ministeri encarregat de l'educació, el director de l'organisme que ara és l'Institut d'Estudis Andorrans, un representant de la Secretaria General de cada comú, un responsable de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, un representant de les associacions culturals, un responsable dels sindicats i un responsable de la Confederació Empresarial Andorrana.

Hi pot haver membres eventuals, que en formen part si el Pla d'acció nacional per la llengua o un dels objectius del Pla d'acció nacional per la llengua està relacionat amb un àmbit de la seva competència, expertesa o interès. Tenen els mateixos drets que els membres permanents a les reunions a què siguin invitats per la Presidència del Consell Nacional per la Llengua. A tall d'exemple poden ser els directors dels departaments del Govern o dels comuns implicats en el Pla d'acció nacional vigent, la persona representant d'un sector, una entitat, una institució o un organisme implicat en el Pla d'acció nacional, un o diversos representants del Consell General, o un o diversos representants de l'Administració de justícia.

Amb el Consell Nacional per la Llengua es crea el Pla d'acció nacional per la llengua, que té una durada de tres anys, per planificar els objectius i les actuacions de política lingüística i que es pot aprovar per majoria. És l'eina més important per guiar les actuacions impulsades en matèria de política lingüística. Està concebut perquè tingui l'aval de diversos sectors de la societat i pugui disposar de recursos materials i humans de diverses administracions diferents, i fins i tot d'altres entitats. El Consell és un fòrum de primer nivell per informar i rebre el suport de les actuacions fetes i previstes i dels estudis impulsats, i sobretot permet comunicar i col·laborar amb la societat. El Pla d'acció nacional no només ha de guiar la política lingüística andorrana, sinó que també ha de ser un indicador plenament transparent de molt valor per esmerçar recursos de manera eficient. Finalment, l'efecte d'altaveu i de difusió del Consell Nacional per la Llengua pot ser molt benvingut per fomentar la llengua oficial en èpoques complexes.

En la legislació internacional comparada, moltes legislacions tenen organismes d'aquest tipus:

a) El Consell de la Llengua Francesa del Quebec
b) El Consell de la Cooperació per la Llengua Gal·lesa
c) El Fòrum Nacional sobre la Llengua Maltesa
d) El Bòrd escocès
e) Etc.

9. El paper rellevant de totes les administracions

Com s'ha dit, el Projecte de llei retorna el protagonisme però també la responsabilitat al Consell General i als comuns com a administracions garants de complir juntament amb el Govern el que prescriu la Constitució.

a) El Consell General

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.

A finals del segle XIX (1898) el Consell General va aprovar la primera norma escrita que ens consta de foment de la llengua oficial. Manava que “los pasaports y guías [fossin escrits] ab lo lenguatge catalá y no castellá, per ser aquell lo propi idioma de las Valls”.

El Consell General –i fins i tot el Consell Superior de la Justícia– tenen cabuda al Consell Nacional per la Llengua com a membres eventuals però amb plenitud de drets. A més, s’estableix l’obligació del Govern de presentar, cada any, un informe al Consell General sobre les mesures adoptades pels organismes de coordinació –si escau, la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació i el Consell Nacional per la Llengua–, i sobre l’aplicació de la legislació lingüística i la garantia dels drets lingüístics. L’informe ha d’incloure informació sobre els resultats obtinguts fins a la data de la sessió del Consell General. D’aquesta manera s’aconsegueix la implicació i el protagonisme del poder legislatiu en una qüestió que, com hem repetit, no és de cap institució sinó de tot l’Estat. Creiem que aquest exercici de transparència pot ser beneficiós per al debat d’una qüestió tan general i, un cop més, un mitjà eficaç per afavorir el debat social tan necessari.

El debat polític sobre la llengua oficial, que està previst no només en el si del Consell General sinó també en el Govern i els comuns:

- Afavoreix l’interès de la població.
- Fa que els responsables polítics s’hi interessin.
- Fa que aparegui als mitjans i que es creï consciència sobre una part important de la identitat i la independència d’Andorra.
- És més efectiu que la majoria de campanyes publicitàries ben intencionades.

b) Els comuns

Amb la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació i el Consell Nacional per la Llengua s’aconsegueix que els comuns siguin també protagonistes de la política lingüística andorrana. Un cònsol i els secretaris generals dels comuns formen part del Consell Nacional per la Llengua.

Els comuns, doncs, d’una banda, regulen el paper que ha de tenir la llengua oficial en les seves activitats formatives, amb l’aprovació del Pla d’actuació sobre l’ús i la qualitat de la llengua catalana als “seus” centres formatius, i han d’establir els mecanismes per garantir-ne el compliment i corregir-ne els incompliments. I d’altra banda, els comuns, mitjançant la seva intervenció al Consell Nacional per la Llengua, tenen plena capacitat per influir en les directrius de la política lingüística andorrana.

La Llei encara fa una altra proposta per implicar les administracions comunals: cada any en Consell de Comú els consellers responsables (de qualsevol actuació duta a terme durant l’any) hauran d’informar sobre les mesures i les actuacions impulsades pel Comú en aplicació de la Llei, sobre els resultats constatats fins a la data del Consell de Comú. El debat en sessió de Comú, com en el cas del

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.

Consell General, té l'avantatge de donar veu als representants de totes les forces polítiques representades.

c) El Govern

El Govern, mitjançant el Departament de Política Lingüística, manté les funcions d'administrar, coordinar i supervisar les actuacions de l'Estat en matèria de política lingüística. Tots els ministeris del Govern, no només l'encarregat de la política lingüística, hi tenen una funció rellevant.

Per raons pràctiques, el Projecte de llei es refereix al "Departament" de Política Lingüística, que continua administrant la competència estatal de gestió d'acord amb l'article 38, no pas des de la soledat residual d'un ministeri sinó en col·laboració amb el Consell General, els comuns i la societat. El Departament no tindrà l'última paraula en diverses de les seves atribucions actuals i tindrà, segurament, encara més feina, però també tindrà la sort de disposar de la veu variada de les persones i les institucions de l'Estat, amb el suport d'institucions i de diversos sectors socials.

L'article 38 enumera de manera clara les funcions del Departament, principalment el caràcter administrador dels organismes creats i l'obligació de recollir-ne informació i documentació per elaborar la memòria anual que, convertida en informe, el Govern haurà de presentar al Consell General.

La nova estructuració, com el protagonisme directe de tots els centres i serveis formatius en la implantació de les mesures pròpies per fomentar la qualitat i l'ús del català, persegueix, en definitiva, facilitar la participació de la societat en el manteniment de la seva personalitat lingüística i de la seva sobirania.

III. Valoració econòmica

D'acord amb la previsió dels articles 92.1 i 103 del Reglament del Consell, els documents que han d'acompanyar els projectes de llei aprovats pel Govern, tramesos al Consell General, són, per una banda, la memòria justificativa i econòmica, que justifiqui les modificacions que es proposen i faci una valoració del seu impacte previsible en els sectors productius i en la hisenda pública. I, per una altra banda, una memòria justificativa sobre el fet que la iniciativa legislativa té en compte de manera adequada la perspectiva de gènere, així com la documentació i els antecedents necessaris perquè el Consell General s'hi pugui pronunciar.

Donant compliment a aquests requisits, cal remarcar que els canvis que introdueix aquest Projecte de llei són perfectament assumibles per les administracions i la societat perquè han estat pensats tenint en compte la realitat de l'Andorra avui. És per això que el Projecte de llei preveu la creació de dos nous organismes, la Junta de Coordinació sobre Llengua i Formació i el Consell Nacional per la Llengua, que exerciran funcions rellevants en l'aplicació de les disposicions legals sense incrementar el cost econòmic de la planificació lingüística.

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.

A partir de l'entrada en funcionament d'aquests dos organismes, caldrà que les administracions es preocupin més de la llengua oficial i siguin molt més escrupoloses en el compliment de la Llei, i hi haurà d'haver un esforç més gran de coordinació entre ministeris, departaments i també entre les diverses administracions.

Per tal de fer efectiu el requisit d'acreditar uns coneixements bàsics de català establert a la disposició final primera, que afegeix l'article 54 *bis* a la Llei qualificada d'immigració i en modifica els articles 58, 67 i 83, el Govern preveurà una partida en el pressupost per al 2024 de 143.251,20 euros per contractar quatre nous professors que s'afegiran als recursos humans del Departament de Política Lingüística. Aquesta inversió s'alinea amb dos Objectius de desenvolupament sostenible: el 4, "Garantir una educació de qualitat inclusiva i equitativa i promoure les oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom", i l'11, "Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles".

IV. Valoració en relació amb la perspectiva de gènere

L'article 5 de la Llei 13/2019 determina que "el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació informa, amb caràcter transversal, l'actuació de tots els poders públics. Les administracions públiques l'han d'integrar en l'adopció i l'execució de totes les disposicions normatives i les polítiques públiques. En particular, els poders públics i les administracions públiques han d'integrar el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en totes les actuacions i en l'adopció i l'execució de les disposicions normatives i les polítiques públiques".

La igualtat de gènere constitueix un dels Objectius de desenvolupament sostenible, l'ODS 5, que ha estat inclòs en el Pla estratègic per a la implementació dels Objectius de desenvolupament sostenible, aprovat mitjançant un acord de Govern del 17 d'abril del 2019 com una eina transversal per a la consecució de tots els objectius de l'Agenda 2030.

Dit això, i un cop analitzat aquest Projecte de llei, es pot concloure que considera de manera adequada la perspectiva de gènere.

Per tot això, i seguint el dictat dels articles 92.1, 103 i 116 del Reglament del Consell General, s'ha emès aquesta memòria i la documentació que l'acompanya, per tal que el Projecte de llei de la llengua pròpia i oficial sigui admès a tràmit prop del Consell General.

Mònica Bonell Tuset
Ministra de Cultura, Joventut i Esports

Encamp, 11 de setembre del 2023

Aquest document és una còpia autèntica del document electrònic original. Podeu comprovar la seva validesa a https://registre.consellgeneral.ad/Consellers/ValidarDocuments.aspx?csv=f14d5007-166a-4d80-803d-37032eafe1c2 emprant el codi segur de verificació.